

במרץ 1944 פלשו הגרמנים להונגריה ובחג השבועות- חג מתן תורה - שדדו אוצרות יהודיים מבתי הכנסת. הכתר של משפחת לנדסמן היה ביניהם. בדרך תקפו האמריקאים את הרכבת וכך התגלגל הכתר לארה"ב והופקד בידי ארגון שטיפל ברכוש יהודי שנשדד. עם הקמת מרתף השואה בהר ציון, הועבר הכתר המהודר לשם. לאחר המלחמה עלו שלמה ורעייתו ציפורה לפלסטינה באוניית מעפילים. הוריו, צבי ואסתר, הגיעו רק בשנת 1949 והתגוררו בחיפה. את ספר התורה הגדול הביאו עמם. חמש שנים לאחר מכן, בחג הסוכות, עלו לראשונה לרגל לירושלים. בין השאר ביקרו בקבר דוד בהר-ציון. הם התפעלו מששת כתרי התורה שעיטרו את המקום, כאשר

לפתע צעק צבי לנדסמן: " הנה הכתר שלנו!" והתעלף. כאשר שב להכרתו, טען כי הכתר הקיצוני משמאל שייך לו ואף הצליח לתת בו סימנים מובהקים. הראשון בהם: שמות הוריו שהיו חרוטים עליו.האירוע הזה פתח מאבק משפטי בן שנתיים בבית הדין הרבני הגדול, בהרכב הרבנים אלישיב, ז'ולטי ועדס. השאלה הייתה האם יש חיוב השבה של חפץ שנגנב בשעת מלחמה ו"נתייашו הבעלים ממנו". כן נדונה השאלה האם דין מלכות כמו השלטון הנאצי הינו דין שיש לקיים כ"דינא דמלכותא דינא". בסופו של דבר הוחזר הכתר לבעליו וכאשר באו הוריו של שלמה להתגורר לידו בגבעתיים, הגיע הכתר ל"גבורת מרדכי". לאחר פטירת הוריו בשיבה טובה, ממשיך שלמה לשמור על הכתר ועל ספר התורה המבוטחים בסכום גבוה מאוד.

אירועים בקהילה

ג'קי לוי בהומור יהודי שנון
בנר הרביעי של חנוכה זכינו לערב מענג, שנון ואינטליגנטי. בשנינותו ובחוכמתו הצליח ג'קי לוי לרתום אותנו למסע אל המקורות היהודיים שלו ושלנו. הוא העמיד בפנינו מראה וגרם לנו לצחוק על עצמנו. היה זה הומור יהודי עדין, שנון ולא בוטה. ג'קי ניחן בכישרון מיוחד: לקחת דברים מסובכים ולהפוך אותם לפשוטים יותר. בתוך האורחים שהגיעו להופעה היו גם שלוש נשים מירושלים שקראו על האירוע ובאו. תודה ויישר כוח ליו"ר ועדת התרבות ולכל העושים במלאכה.

ד"ר אתי-פז

ערב ט"ו בשבט

(מוצ"ש בשלח, 26/1/13) מתוכנן אירוע קהילתי שבמרכזו הרצאה מרתקת בליווי שירים. יותם רגב יציג את מקומם של העיר והכפר בשיירי ארץ-ישראל בדרך משעשעת ופרובוקטיבית המשלבת מידע עם ביקורת, מחשבה ושירה. שריינו את התאריך!

שבת קהילתית תשע"ג

(שבת פרשת נשא ח-ט בסיוון, 17-18/5/17). האירוח מתוכנן בע"ה באכסניית פוריה, סמוך לטבריה. סמנו ביומנים!

הודעה על ההרשמה תגיע בהמשך.

סוגיית הגנים החדשים

מערכת "חודש בחודשו" ממשיכה לעקוב אחר סוגיית התחבורה סביב הגנים החדשים בשכונה. רק לאחרונה הופעל הגן השישי במתחם. עד עתה פעלו הגנים חלקית. לדברי תושבי האזור, נראה שההורים קיבלו הנחיה להימנע מהגעה ברכב, כך שהעומס אינו רב כמו שהיה בעבר. אולם בימי גשם נוצרת בכל זאת בעיה של פקקים, צפירות ורעש. קיים גם הסיכון של הנסיעה לאחור. גם העירייה, ששלחה פקחים, טוענת שהמצב אינו חמור ואינו מצדיק שינויים, לפי שעה.

נשים, זיכרון וגבורה

גיליון החדש שבידיכם הוא בעיקרו גיליון נשי, אך הוא גם גיליון זיכרון המציין את צום " בטבת. הוא גיליון נשי על שום גבורת המיילדות והנשים היהודיות המוזכרות השבוע בפרשתנו, פרשת "שמות". הוא גיליון זיכרון על שום צום י' בטבת, יום הקדיש הכללי, אותו ציינו בראשית השבוע שעבר. לעתים יופיעו בכתבות שני המרכיבים גם יחד: גבורה נשית לצד סיפור שואה. כזהו סיפורה של המזעזע של חברתנו אלקה בורנשטיין, ניצולת אושוויץ, אשר שרדה, בגבורה את ייסורי מחנות המוות והיום מלווה בני נוער בסיוורים בפולין. אלקה היא סמל לגבורת האישה היהודייה בדור השואה והתקומה.

באותו נושא, אך בזווית אחרת, עוסקת הכתבה על סבתו ההולנדית של יניב ואן סטראטן, ממתפללי "גבורת מרדכי", שזכתה בתואר "חסידת אומות העולם". התואר הוענק לה ולאמה על פעילותן האמיצה בעת הכיבוש הנאצי. בתקופה אפלה זו היא הצילה בגבורה את מי שהפך להיות סבו של יניב, התגיירה ואף עלתה עמו לישראל.

ד"ר נאוה וסרמן כותבת על תופעת הפמיניזם ומציינת כי היהדות כבר הייתה שם קודם, עוד בימי המיילדות והנשים העבריות במצרים.

הכתבה על כתר התורה, הפותחת את הגיליון שייכת גם היא לנושאי יום הקדיש הכללי. זהו סיפורו המופלא של כתר תורה, אשר נשדד על ידי הנאצים בהונגריה,

נדד לארה"ב וחזר לידי משפחת שלמה לנדסמן והיום שוכן בארון הקודש ב"גבורת מרדכי". בגיליון זה עוד מאמרים וכתבות אקטואליות. כולם פרושים לעיניכם.

קריאה נעימה

חודש בחודשו

בטאון "גבורת מרדכי" בית כנסת ומרכז קהילתי תורני

בס"ד כ"ב בטבת - תשע"ג // גיליון 267 // רח' הרצוג 32 גבעתיים // www.gvurat-m.org // gvuratmordechai@013net.net מערכת: חנה בן כוכב, יוסף ארגמן, אפרת סהר, איילת סקסטין, מיכל פרישטיק צלמת: רינת טואיטו עיצוב: אורלי אליאס

נשדד במלחמה

כתר תורה של משפחת לנדסמן - 7 ק"ג של כסף טהור - נשדד על ידי הנאצים בהונגריה, עבר לאמריקה ואותר, במקרה, בהר-ציון על ידי אביו של חברנו שלמה. היום הוא שוכן כבוד בארון הקודש של "גבורת מרדכי" • ליום הקדיש הכללי שצוין בשבוע שעבר

- יוסף ארגמן -

הקהילה בעירו, מקוב. בבעלותו היו נכסים רבים והוא נודע כנדבן גדול וכמי שעמד מאחורי מפעלי צדקה רבים, גם בארץ-

מרו חז"ל: "בשלושה כתרים נכתרו ישראל - כתר תורה, כתר כהונה, וכתר מלכות". מקובל

צילום: רינת טואיטו

הכתר ב"גבורת מרדכי"

ישראל. בשנות ה-20' של המאה הקודמת הוא רכש בירושלים בית, כדי לשכן בו עניים, וכן ספר תורה מהודר שנכתב על ידי סופר סת"ם מפורסם. כדי לעטר את הספר שנשלח אליו למקוב - הזמין כתר מפואר וגדול, עליו חרטו את שמו ושם רעייתו.

מופלא - ליורש האחרון, חברנו הוותיק שלמה לנדסמן.

סיפורו של הכתר מתחיל בהונגריה בסוף שנות ה-20'. הוא עובר דרך מחסני הצבא האמריקאי בארה"ב, ממשיך לקבר דוד בירושלים ומסתיים - לא בלי מאבק משפטי - ב"גבורת מרדכי".

סבו של שלמה, משה לנדסמן, היה ראש

מה הוא אמר?

בשבתות ובחגים הציבור מתקשה לשמוע דרשות, שיעורים ונאומים

מפאת גודל המבנה והקהל הרב. האם לא הגיע הזמן לדיון פוסקים בשאלת המיקרופון הכשר המכונה "שבתקול"?

נאום, דרשה, שיעור או דברי ברכה נועדו לאוזני הקהל. כאשר הקהל איננו שומע, המטרה מוחמצת. נוצר מצב מבין, הן לציבור והן לדובר. סיטואציה כזאת מתרחשת בקהילתנו לא פעם. היא בלטה במיוחד בטקס האחרון של חתני הקהילה, שהתקיים באולם "בית אהרון".

רוב החתנים הנרגשים, לא בורכו בקולו של חתן כל הנערים יעקב ולטר. קולם נשמע בקושי רב. זאת, על אף שהציבור הגדול שליד השולחנות העמוסים ניסה להטות אוזן. ומכיוון שאין שומעים - רב הפיתוי לפתח שיחות רקע .

המצב הזה מבין גם באירועים אחרים המתקיימים בבית הכנסת ובאולם "בית אהרון". הוא מבין במיוחד כאשר נאמרים דברי תורה, שכן חברים רבים בקהילתנו מתקשים לשמוע, גם מסיבות גיל.

הבעיה מוכרת גם בבתי כנסת אחרים. לצורך כך פיתח מכון "צומת" שבגוש-עציון את מערכת ההגברה הנקראת "שבתקול". עשרות רבות של מערכות כבר הותקנו בעיקר בחו"ל, גם בבתי כנסת אורתודוקסיים. המערכת פותחה על פי פסקי רבנים בעלי ידע טכני, ובהם הרב ישראל רוזן. על פי פרסומי מכון "צומת" המערכת היא טרנזיסטורית לחלוטין. אין בה שום אלמנט חשמלי "בוער". יותר מכך: אין במערכת שום סגירה של מעגל חשמלי. היא נכנסת לפעולה באמצעות שעון שבת. המיקרופון איננו דינמי (היוצר זרם בדיבור) אלא "קיבולי" (בו עובר זרם כל הזמן) המיקרופון איננו שונה במהותו מן המיקרופון הזעיר המותקן במכשירים של כבדי שמיעה, שכל הפוסקים התירו את השימוש בהם. (ואף התירו דיבור ישיר אל תוך האוזן).

המערכת איננה מיועדת לכלי-זמר או לנגינה, אלא לדיבור בלבד. נפסק שאין בה גזירת "קול שיר".

המערכת נעולה ואין כל אפשרות להדליקה

לא שומעים...

או לכבותה. גם המתג המורכב בדרך כלל על המיקרופון - מבוטל. יש פתרונות גם למצב של רעשים או תקלות. מבלי שאיש ייגע במערכת. על כן אין חשש "שמא יתקן". החשש של מראית-עין בטל מעת ש"הכל יודעין שדרכו להעמידו מאתמול" (רמ"א בשו"ע או"ח רנב,ה).

מבחינה זו המכשיר דומה להפעלת מזגן או תאורה על ידי שעון שבת. על המערכת מותקן גם שלט גדול ובו כתוב כי היא מאושרת לשימוש בשבת ובמועדי ישראל, על ידי מכון "צומת".

לפי שעה אין, כנראה, בית-כנסת אורתודוקסי בארץ שהתקין את המערכת. לדעת ראשי מכון "צומת" הסיבה העיקרית היא החשש להיראות כבית-כנסת רפורמי. על אף ההיתר, הפסיקה נשארה בבחינת הלכה ולא הפכה הלכה למעשה, כפי שמדגיש רב הקהילה אברהם וסרמן. אכן, התקנה או הימנעות ממנה - זו שאלה של פוסקים. אבל, מאחר וידוע שקיימות ביניהם דעות שונות מבקש הציבור ללמוד על הנושא.

יוסף ארגמן

הרב אברהם וסרמן:

"לא רק הדמיון לרפורמים..."

לא רק הדמיון לרפורמים גורם לכך שלא משתמשים בארץ במערכת הגברה בשבת. הרב פיינשטיין אסר לגמרי שימוש ברמקול כזה, ולדעתו יש בזה חשש של איסור תורה (אגרות משה או"ח חלק ד סי' פד). אמנם הרב רוזן הגיב על דבריו "ולא זכיתי להבין מה החששות ההלכתיים הטמונים בדבר" (תחומין טו עמ' 374) אך אי אפשר לבטל דעתו של אחד מגדולי הפוסקים שבדור האחרון. גם הרב שאול ישראלי שהתיר, סייג זאת לרמקול העובד על בטריות ולא על זרם חשמלי רגיל. בסיום תשובתו הוא כותב: "כל זה כתבתי בענ"ד ומציע הדברים לפני ציבור תלמידי החכמים תופשי התורה ולקבוע עמדתם הלכה למעשה" (חוות בנימין, חלק א עמ' ריד). כלומר, הוא עצמו לא קבע דבריו כהלכה למעשה. גם הרב גורן לא התיר שימוש במיקרופון, אלא לצרכים חיוניים בצה"ל! (תחומין, שם, עמ' 375).

כלומר, גם הפוסקים הנזכרים לעיל, שלא חששו מחידושים, והיו ידועים כמי שנקטו בכלל "כחא דהיתרא עדיף", נזהרו מאוד בנושא זה, מפאת חומרת קדושתה של שבת. אף אחד מהם לא התיר רמקול בבית-כנסת. המנהג הקיים בארצנו (ואף ברובן הגדול של הקהילות האורתודוקסיות בחו"ל) הוא שלא להשתמש ברמקול בשבת. שינוי של מנהג לא יכול להיעשות בלא הסכמת גדולי הפוסקים, ודאי לא בידי קהילה אחת או אפילו מספר קהילות. לגופה של בעיה, אכן יש לדאוג שהדוברים יזכו לשקט מירבי, ומי שקולו חלש - ידבר בקיצור. לחילופין, יש לשקול העברת סעודת החתנים לסעודת מלווה-מלכה במוצאי-שבת ובכך לפתור את הבעיה.

מערכת הגברה "שבת קול" של צומת

"תשלחו 190 טון מלט!"

40 שנה למגבית החברים הראשונה

מסמכים מארכיון הקהילה מספרים את סיפור ההקמה של "גבורת מרדכי"

משפחת ינאי עוד ועוד כספים למטרה. כל זאת, תוך גילוי מסירות ומאמצים אין קץ לפרויקט ההנצחה המיוחד.

בחנוכה תשל"ו (1975) נחנך אולם המרתף של המבנה העתידי ("בית אהרון"). החברים, שהתפללו עד אז בעיקר ב"שטיבל", עוברים להתפלל בו. המחסן דהיום משמש כעזרת נשים. בראש השנה תשל"ט (1979)

מתפללים כבר בקומה העליונה (אולם ביה"כ דהיום) אף על פי שהמבנה חסר עדיין חלונות, ריצוף וחלק מהתקרה. עבודות הגימור - נמשכות כשנתיים. הן נשלמות בעזרת תרומות משמעותיות של רבים מן החברים.

הרף האסתטי שהציבו המייסדים בבנייה

ית הכנסת "גבורת מרדכי" נבנה במספר שלבים. הראשונים החלו בחורף 1972 - 1973. קבוצת פעילים, מראשוני השכונה, התכנסה אז והחליטה על מגבית ראשונית. כל משפחה בשיכון נתבקשה לתרום 100 לירות. בהמשך, נערכו עוד מספר סבבי התרומה. את הקרקע הקצתה שלוש שנים קודם לכן עיריית גבעתיים, בראשותו של קובה קרייזמן.

ב- 4 באוקטובר 1973, יומיים לפני יום הכיפורים, מזמין יעקב בומץ בשם הנהלת הקהילה 190 טון מלט ממפעלי "נשר". בקשתו היא ש-30 טון יגיעו כבר במהלך חודש אוקטובר (ראה הזמנה). יעקב בומץ איננו יודע, כמובן, שיומיים לאחר זאת הבקשה תפרוץ מלחמת יום הכיפורים. התחלת הבנייה נדחית בחודשים ארוכים. בחודש ניסן תשל"ד (1974) תורמת משפחת אליעזר ואילנה ינאי סכום נכבד לתחילת הבנייה. התרומה מיועדת להנצחת זכרו של בנם, מרדכי אלכסנדר הי"ד, שנפל באחד ממוצבי קו ברלב בתעלה. בהמשך תרמה

יעקב גולדרייך - יליד 1911 הוא החבר המבוגר ביותר בקהילתנו (כמעט 102). **תמר פלד** בת שלושת החודשים היא החברה הצעירה ביותר שלנו. תמר היא ביתם הצעירה של צורי ושרון פלד. זימנו את שניהם לצילום משותף בחדר העיון בגבורת מרדכי. יעקב נולד בלודג', עיר ואם ביהדות פולין. כילד חווה את מלחמת העולם הראשונה. כבעל משפחה - את מלחמת העולם השנייה. במחנות איבד את רעייתו ובנו. אחרי המלחמה הגיע לארה"ב, משם עלה ארצה. היה נשוי עוד פעמיים. בארץ עבד בבנק המזרחי. הוא חבר פעיל-יעיל בבית הכנסת. לדעתו, אריכות ימיו היא בזכות העובדה שכיבד את אביו ואף הגן עליו במחנה.

ובעיצוב של בית הכנסת היה גבוה במיוחד. בשבת "נחמו" תשמ"א (1981), עם השלמת הבנייה, מתקיימת תפילת שבת ראשונה. (ארכיון בית הכנסת נמצא בחדרון בעליית הגג).

גידי פרישטיק

הכי צעירה, הכי מבוגר

צילום: רינת טואיטו

יעקב ותמר צילום למזכרת

בזכות נשים צדקניות

- נאוה וסרמן -

התודעה הפמיניסטית קנתה לה זה מכבר אחיזה בציבור הדתי לאומי. תפישת עולם זו, שהולידה לא מעט דברים חשובים, כוללת גוונים רעיוניים ופרקטיים שונים שחלקם יכולים לדור בכפיפה אחת עם השקפת עולם דתית, וחלקם לא. במסגרת זו לא נוכל לעמוד אלא על נקודה אחת שבה הפמיניזם נפגש עם היהדות.

התפישה הפמיניסטית הרווחת בימינו היא שבין גברים לנשים קיים קונפליקט מתמיד שבו יחסי הכוח הם תמיד לטובת הגברים. על פי תפישה זו, הכוח החברתי הנתון בידי הגברים גורם בהכרח לדיכוי של נשים ולהתעלמות מצרכיהן. זאת, גם אם הדבר לא נעשה באופן מודע. מקינון, סוללת הדרך של זרם פמיניסטי זה המכונה פמיניזם רדיקלי, טוענת שכפיפותן של נשים לצרכים הגבריים לא ישתנה עד שלא ישתנו יחסי הכוחות בחברה והמבנים החברתיים שאחראים להם. זרם זה, שכאמור הפך לזרם הפמיניסטי הדומיננטי, חותר לכך שנשים תתפושנה עמדות מפתח ותפקידים ציבוריים בחברה והוא רואה בכך תנאי להתבססות כוחן החברתי, שהוא נחות לפי שעה. האם גישה זו, הרואה את המציאות כזירת קרב בין גברים לנשים עולה בקנה אחד עם התפישה היהודית? האמנם נשים נטולות כל כוח חברתי ומובלות על ידי שלטון גברי הדואג לאינטרס הצר של גברים בלבד?

פרשתנו, הפותחת את ספר שמות, מתייחסת למספר נשים ולתרומתן להמשכויות עם ישראל. כך מסופר על שפרה ופועה, המיילדות האחראיות על כל המיילדות העבריות, שפרעה מצווה אותן להרוג את כל הבנים הזכרים: "ואם בן הוא והמיתן אותו..." (שמות, טז).

המיילדות אינן נשמעות לציווי זה: "ותיראנה המיילדות את האלוקים ולא עשו כאשר דיבר אליהם מלך מצרים ותחינה את הילדים".

(שמות, א יח). בניגוד גמור לרצונו של המלך הן אף מחיות את הבנים הנולדים במים ובמזון (רש"י, שם). מרים מוכיחה את אביה עמרם על שביאשו מגזרת פרעה פירק

המשך בעמ' 5 >>

סבתא שלי חסידת אומות העולם

הצעירה ההולנדית, הילדה דוֹיזר, הסתירה שני צעירים יהודים בתקופת השלטון הנאצי. בתום המלחמה התגיירה, נישאה לאחד מהם ועלתה עמו לישראל. נכדה, ניב ואן-סטראטן, הוא ממתפללי "גבורת מרדכי"

הילדה דוֹיזר מימין

ניב ואן סטרטן (34), עובד סוציאלי במקצועו, מתגורר עם רעייתו יהודית ובנם יאיר (3.5) ברחוב הרצוג זה חמש שנים. השניים מתפללים בבית הכנסת שלנו ומשתתפים בחיי הקהילה. סיפורה המיוחד של משפחת ואן סטראטן מתגלם בעיקר באישיותה של הסבתא הילדה, אשר זכתה, יחד עם אמה בתואר "חסידת אומות העולם". זאת, בזכות הדרך האמיצה בה הצילו את יופקה ואן סטראטן, לימים סבו של ניב. יופקה, צעיר יהודי בן, 22 התגורר בכפר קטן במרכז הולנד ועבד במפעל בסביבה. הוא נעצר בקיץ 1942, כאשר החל גירוש יהודי הולנד למחנות. יופקה הצליח להתחמק מידי המשטרה והגיע למשק החקלאי של משפחת דוֹיזר בכפר אספרן שבמרכז הולנד. את המשפחה הכיר עוד מקודם. אם המשפחה, האלמנה חיסברטייה ובתה הילדה דוֹיזר שניהלו את החווה, הסכימו לקלוט אותו ולהסתירו בין חבילות הקש במחסן שמעל הרפת. הוריו של יופקה הסתתרו בכפר סמוך. עוד קודם לכן, בשנת 1941, קלטה משפחת דוֹיזר בביתה פליט יהודי מגרמניה בשם דניאל הס, שהיה בן דודו של יופקה. דניאל הוסתר בבית ועזר למשפחה בעבודות השדה. באחד הימים, בניגוד לדעת הילדה ואמה, החליט לנסוע לאמסטרדם - לבקר את חברתו. דניאל נתפס ונשלח למחנה סוביבור, שם ניספה.

יופקה, לעומתו, לא יצא מן המסתור, חוץ מאשר לטיולי ערב קצרים ולהושטת עזרה, מדי פעם, בעבודת השדה. זמן מה אחרי בואו אל החווה, הוטל סגר על הכפר. הגרמנים ערכו חיפושים מדוקדקים מבית לבית. כשהגיעו לבית דוֹיזר התכוונו לעלות גם

למחסן שמעל הרפת. כאן גילתה הילדה תושייה ויזמה אקט של הסחת דעת. יחד עם חברותיה החלה לפלרטט עם החיילים הגרמנים. ואכן, זמן קצר לאחר מכן עזבו הגרמנים את החווה מבלי לבדוק את המחסן. באותו זמן, במקום אחר, נעצרו ההורים של יופקה, שעה שהסתתרו יחד עם חמישה יהודים נוספים בחווה בכפר סמוך. הם נספו באושוויץ. יופקה נשאר אצל מצילותיו עד תום המלחמה. עם השחרור, החליטה הילדה לקשור את גורלה בגורלו. היא למדה יהדות, התגיירה והתחתנה עם הצעיר שהסתירה. הזוג עלה ארצה ב-1951. בתחילה התגוררו בירושלים אצל אחותו של יופקה. אחר כך עברו לגבעת רמב"ם ולבסוף התמקמו ברמת חן. הילדה התמקדה בגידול ארבעת ילדיהם, ובטיפול בפרחים שבגינתה. אחד מתחביביה הגדולים ביותר היה גידול פרחים שהביאה מהולנד. בני הזוג ואן סטרטן היו דמויות מוכרות ברמת חן. בעיקר זכורה הילדה, שהייתה רוכבת על אופניים הולנדיים עד גיל מאוחר, עם נכד מלפנים וסל מצרכים מאחור. היא נפטרה בשנה שעברה. יופקה נפטרה הרבה קודם. ניב ויהודית ואן סטראטן הם בעלי רקע דתי לאומי והשתלבו יפה בקהילה. "מצאנו קהילה חמה, משפחתית, תומכת ומסבירת פנים", מסכם ניב.

אפרת סהר

נשים גיבורות יום הקדיש הכללי

ישנה ארבעה ימים רצופים. האנשים שמצאו אותה העבירוה לבית-חולים של הנזירות. אלקה התחזתה לנערה גויה וכאשר התחזקה מעט יצאה לדרך מבלי לדעת לאן. עד מהרה

ראתה את ד"ר מנגלה ושרדה

אלקה בורנשטיין, חברת קהילתנו, היא "אשת עדות" המצטרפת למשלחות של בני-נוער למחנות בפולין.

"כי עץ חיים את", כתבו לה אחרי ששמעו את סיפורה המזעזע, "ממך למדנו לכאוב, לחייך ולאהוב"

מצאה עצמה במשפחה גרמנית בכפר. אב המשפחה היה אנטישמי. הוא לא ידע כי הילדה יהודיה. אלקה הבינה כי היא חייבת לעזוב. בינתיים תמה המלחמה, ובדרך לא דרך הצטרפה אלקה להכשרה של "הפועל המזרחי" שהכנה בני-נוער לעליה לארץ. הם הגיעו ארצה בספינת מעפילים, אך גורשו לקפריסין על ידי הבריטים. לאחר מספר חודשים הגיעו לחיפה. אלקה כבר הייתה מבוגרת מדי למסגרת "עליית הנוער" והופנתה ל"בית החלוצות". לפרנסתה עבדה בכל עבודה מזדמנת. בהמשך התחתנה עם שרגא בורנשטיין, אף הוא ניצל שואה. יחד הקימו משפחה והגיעו לגבעתיים.

כאשר החלו המסעות לפולין, נענתה אלקה להצעה להצטרף למשלחת בני-נוער כ"אשת עדות". לאחר שקיבלה תדרוך נסעה למסע עם תלמידות מנהריה, שדרות ואשדוד. עם שובה, קיבלה מהם מכתבים מרגשים. מידי שנה, לקראת יום השואה, מעבירה אלקה הרצאות בבתי-ספר שונים ומרגישה שבכך היא תורמת לעיצוב הזיכרון לכל בני עמנו שלא זכו לשרוד ולהגיע ארצה.

חנה בן-כוכב

אלקה בורנשטיין. צילום: דגל ישראל באושוויץ

אלקה בורנשטיין. צילום: דגל ישראל באושוויץ

שכן ביער בו חטבו האסירים עצים. היא שרדה במחנה עד לצעדת המוות. הצעדה אל תוך החלקים הפנימיים של גרמניה נמשכה חודש. אלקה הייתה חלשה וחולה. חברותיה סחבו אותה כל עוד יכלו. כאשר התעלפה, כיסו אותה והמשיכו הלאה. היא

לקה נולדה ברומניה בשנת 1931 וגדלה בכפר, ובו 85 משפחות יהודיות שחיו בהרמוניה עם שכניהם. אמה נפטרה בעת שילדה את בנה הרביעי. אביה נפטר שנה וחצי לאחר מכן. בשנת 1944, כשהייתה בת 13, פלשו לאזור הגרמנים וההונגרים. אלקה וארבעת אחיה היתומים הועברו לגטו עם בני משפחה ושאר יהודי הכפר. משם נשלחה כל הקהילה ברכבות לאושוויץ-בירקנאו.

הנערות הצעירות, ואלקה ביניהן, הופרדו מההורים והובלו לבלוק 8. שם שמעה כי המבוגרים מובלים למשרפות ומישהו דחק בה לברוח. אלקה אכן ברחה לבלוק 16 ואחר כך לבלוק 14. שם פגשה את דודתה, שעבדה כמבשלת ונתנה לה תפקיד. כך ניצלה. מכיוון שהייתה ילדה נמוכה ונראתה צעירה מאוד, מצאה "פטנט" להגביה את קומתה. כאשר היו מגיעים הקצינים למסדר ביקורת היא הייתה נעמדת על אבן שמצאה והחביאה. כך נראתה גבוהה יותר. מדי שבוע נערכה סלקציה על ידי ד"ר יוזף מנגלה הידוע לשמצה. למזלה של אלקה, האחראית על הבלוק שמרה עליה. כך הצליחה לשרוד ולהגיע למחנה העבודה לנשים הוויילר שבגרמניה. המחנה

בזכות נשים צדקניות/ המשך מעמ' 4 >>

את נישואיו עם יוכבד ורבים מאנשי דורו לקחו ממנו דוגמה ועשו כמותו. בעקבות דבריה: "אבא קשה גזירתך יותר משל פרעה, שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ואתה גזרת על הזכרים ועל הנקבות..." - עמדו כולם והחזירו את נשותיהם (מס' סוטה, יב ע"א). יוכבד תורמת אף היא בתחום המשכיות

המשפחה. בזמן שבו גזר פרעה להמית את הזכרים, יולדת יוכבד את משה רבנו ומצפינה אותו במשך שלושה חודשים תוך כדי הסתכנות. לא רק שפרה, פועה, מרים ויוכבד מעצבות את חייהם של היהודים במצרים, אלא כל נשות התקופה. בזמן שהגברים כרעו תחת עול השעבוד, הם לא

רצו ללדת ילדים נוספים, והנשים עודדו אותם בתכסיסים שונים להמשיך ולקיים את עם ישראל. על כך אמרו חכמים: "בזכות נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים" (סוטה, שם).

כללו של דבר, הנשים הרבות שמועלות על נס בתחילת ספר שמות, התאפיינו באקטיביות, אסרטיביות ועצמאות והן מוכיחות כמאה עדים מהו כוח חברתי ומהם פניו המגוונים

ד"ר יהודה דוד - "גיבור ופטריוט ציוני"

הרופא ד"ר יהודה דוד במבצע "עמוד ענן"

ד"ר יהודה דוד, המנתח מתל-השומר, שניפץ את עלילת הדם של הילד מוחמד א-דורה, היה אורח מועדון "אחייעזר" בקהילתנו והדהים עשרות חברים בסיפורו. על אף מחלתו הקשה התגייס למבצע "עמוד ענן" בעזה. עתה הוא מוסר ד"ש ל"גבורת מרדכי" ומבטיח לשוב.

ד"ר יהודה דוד, המוכר כמי שניפץ בבית-משפט צרפתי את עלילת הילד מוחמד אל-דורה, התארח בקהילתנו, במסגרת מועדון "אחייעזר" על שם יהושע בן-זאב ז"ל. במפגש, שאורגן על ידי חנה שטרן וטלי ארגמן, השתתפו עשרות רבות מחברי הקהילה, אשר זכו לחוויה שהוגדרה על ידי רבים כ"נדירה". ד"ר דוד, רופא אורתופד ומנתח בתל-השומר, אמר כי זכה לציבור מאזינים מופלא ולאחרונה אף ביקש למסור - מגבול עזה - דרישת שלום למשתתפי האירוע.

התגלית שאחרי "תגלית"

צעירים יהודיים מוושניגטון, שלא ידעו כמעט דבר על יהדות, כבר מנהלים את הקהילה הגדולה בבירה האמריקאית. זאת, שנה אחת בלבד לאחר ששוב מפרויקט "תגלית" בישראל • רשמי ביקור של בת קהילתנו מירב ארגמן

” מזל טוב! נבחרת לטוס לוושניגטון”. כך בישר לי המייל עוד בקיץ. הצטרפתי בכך ל-12 ישראלים צעירים, סטודנטים ויוצאי צבא, שנבחרו לתוכנית "רברס תגלית". עיקרה - שהות בת 11 יום בקהילה היהודית המרכזית בבירת ארה"ב, בהזמנת צעירי הקהילה,

קודם ילנה עכשיו לינוי

למעט משפחות עברו תהליך גיור בקהילתנו. משפחת לינוי ועופר הרמב"ם הינה אחת מהן. בני הזוג נהנו מקבלת הפנים של חברי הקהילה, חוו חוויה חיובית ובונה והצטרפו לעם ישראל כיהודים ישראלים ואזרחים נאמנים. ילנה נולדה ברוסיה, בנובוסבירסק, לאב יהודי ולאם שאיננה יהודיה. אף על פי כן, היא גדלה בתחושת השתייכות לעם ישראל. בשנת 2003, באמצעות הסוכנות היהודית, עלתה ילנה לבדה ארצה והתגוררה במרכז הקליטה בכפר-סבא. ברוסיה למדה תדמיתנות. בארץ המשיכה במכללת "שנקר". היא התחילה לעבוד בגזירה

בית הכנסת שלנו בחר לפתוח את שעריו לכלל התושבים הגרים בסמוך אלינו. על כן מדי שנה חוגגות כ-15 משפחות את בר המצווה של בנם במסגרת קהילתנו. החגיגה מגיעה לשיאה בשבת, אך ברצוני לספר מעט על תחילת התהליך. המשפחות פונות ונרשמות אצלנו מספר

לינוי עם בעלה עופר

גם בקשותינו. אחת מהן - על המשפחה הגרעינית להגיע לבית הכנסת בשבת - ברגל. לגבי המלמד, עליו להיות מתואם עם המנהלים שלנו. כחודש לפני השבת המיועדת, נערכת בביתי פגישה. בדרך כלל מגיעים ההורים והנער, אך כבר אירע שהצטרפו גם הסבא והסבתא. ניכרות בהם ההתרגשות והציפייה למעמד. בפגישה מדברים על התפילות, על הקריאה בתורה וכן על ההפטר. יש גם התייחסות לשאלות השונות. כמו כן ניתנות הנחיות לגבי לבוש צנוע, מכשירים סלולאריים ועוד. המשפחה מקבלת דף הנחיות ברור בו כתובות כל בקשותינו. עם סיום הפגישה נרשמים שמות בני המשפחה ושמות אבותיהם - לצורך העלייה לתורה וברכות "מי שברך". תוך כדי כך גם מתבררים סיפורים משפחתיים סביב שמות פרטיים החוזרים על עצמם לאורך הדורות. השלב הבא הוא מפגש של המשפחות

ותפירה במפעל בכפר-סבא, שם גם פגשה את עופר הרמב"ם, ישראלי ותיק יליד הארץ, גם הוא עובד בתחום. בין השניים נוצר קשר רציני והם החלו להתכונן לחיים משותפים. במקביל, החלה ילנה ללמוד באולפן לגיור, יחד עם עופר. שניהם הופנו לליווי במשפחתנו על ידי המכון ללימודי יהדות, משום שהם מתגוררים בשכונה סמוכה. ילנה ועופר התייחסו לנושא ברצינות מרבית. הם באו לבית הכנסת שלנו בהקפדה. הם למדו היטב בביתנו ובכל הזדמנות שנקרתה בדרכם. ואכן, ילנה סיימה את תהליך הגיור בהצלחה רבה. בעקבות כניסתה לעם היהודי - שינתה את שמה ללינוי. בשנת 2011 עופר ולינוי נישאו כדת משה וישראל. בחודש האחרון, ברוך ה', נולדה בתם הבכורה, נועה. הם קראו לה בשם זה בהשראת בנות צלפחד שגילו את אהבתן לארץ-ישראל.

חנה בן כוכב

יענית גולדפרב מתאמת מטעם "גבורת מרדכי" את טקסי הבר-מצווה של הציבור הרחב. הנה סיפורה:

תזכו למצוות

- יענית גולדפרב -

עם רב הקהילה, הרב אברהם וסרמן. בהמשך, הן מגיעות בשבתות לבית הכנסת ומודרכות בתפילה. זאת, על מנת שיכירו, ולו במעט, את התפילות, את הרצף שלהן ואת "סדר העבודה". רוב הנערים עולים לתורה גם באמצע השבוע - חלקם עושים זאת בכותל. בשבת עצמה ההתרגשות רבה (לפחות בעזרת נשים). תמיד יש ביניהן התייחסות למראהו של בית הכנסת והתפעלות מגודלו ויופיו. בין בני המשפחות קיים שוני במידת הרצון שלהם להשתתף בתפילה וכן בגילוי עניין בה. כך גם לגבי קריאת התורה. עם זאת, כמעט תמיד יש נשים ונערות אשר כן מגלות עניין ורצון לדעת יותר. צריך להודות שלא כל בקשותינו מכובדות. מדובר בעיקר בנושאי צניעות ובשימוש במכשירים סלולאריים. מה עושים? אפשר להעיר ולהאיר בנועם, כאשר המבט הוא גם לעתיד. להערכתי, אם נצליח להתייחס למשפחות בחום ולתת להן תחושת שייכות במימד הפשוט שבין אדם לחברו (למשל לגשת, ללחוץ יד ולברך ב"מזל-טוב") יש סיכוי רב יותר שהן תחזורנה לבית הכנסת בעתיד. זכר השבת ישכון אצלן במדור הזיכרונות הטובים והנעימים. חלק מהמשפחות אכן חוזרות וחוגגות אצלנו בר מצווה שנייה ואף שלישית. בשנה האחרונה עלה לתורה נער בן 17, אשר ביקש לשוב ולקרוא את המפטיר וההפטרה בשבת בר המצווה שלו. יש גם חתנים שעולים אצלנו לתורה ערב חתונתם, לאחר שחגגו אצלנו את בר המצווה. לקראת הימים הנוראים נשלחות ברכות "שנה טובה" לכל המשפחות אשר חגגו בר מצווה בשנה החולפת ועמן גם הזמנה להצטרף אלינו לתפילות. חלק מן המשפחות נענות ובאות ותורמות לכך שבית כנסת נראה מלא מפה לפה. יהי רצון שנוכה במסגרת הקהילה להמשיך ולהאיר בחזקת "מוסיף והולך" - כדרך בית הלל.